

LA MONTE YOUNG
COMPOSITION 1960 #7 (1960)

LUDWIG VAN BEETHOVEN
první věta ALLEGRO CON BRIO ZE SYMFONIE Č. 5
C MOLL, OP. 67 „OSUDOVÁ“ (1807)
instrumentace pro BCO PAVEL ŠNAJDR (2019)

DIETER SCHNEBEL
RE-VISIONEN I, II - BEETHOVEN-SYMPHONIE (1985)

Rozhovor Karla Fausta a Mauricio Kagela

MAURICIO KAGEL
LUDWIG VAN (1970)
realizace PAVEL ŠNAJDR

LA MONTE YOUNG
COMPOSITION 1960 #7 (1960)

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena.

Za podporu děkujeme:

Vstupenky

1. www.gooof.cz
2. prodejna Indies na Poštovské ulici, Brno
3. půl hodiny před koncertem na místě

Další koncert:

30'12'2019, 19:30, Sono centrum, Brno
ve spolupráci s Juggling convention Brno 2019
BCO V NOVÉM CIRKUSE
Jan Rychlík, György Ligeti, Steve Reich,
Zbyněk Matějů, Tom Johnson, Josef Berg ad.

BCORCHESTRA.CZ

LUDWIG VAN

aneb Osud klepe na dveře

Dům pánů z Kunštátu
Brno, 13'11'2019 19'30

BCO - BRNO CONTEMPORARY ORCHESTRA
dirigent **PAVEL ŠNAJDR**

Ve spolupráci s dramaturgickou, produkční a distribuční platformou
Centra experimentálního divadla TEREN – pole performativního umění.

Epigon je přežvýkavec bez žaludku, vydává, jak přijímá, jenom znečišťuje. Rád obětuje i život umění: snadno, když žádný nežije.

Jiří Kolář: Prométheova játra, 1.–30. listopadu 1950

Vždycky mi přišlo zábavné kolik bestiálních vrahů, drsných detektivů, sadistických i svůdných milovníků ve filmech vraždí, masturbuje, chlastá, nebo souloží při poznatelných úryvcích z Beethovenových skladeb. Občas se objevil Bruckner, nebo nějaká soudobka, když to mělo být hodně drsné a kruté. Po Spielbergových Čelistech nastoupila Nina Simone, David Bowie, Pink Floyd, osmdesátkový pop, nebo Bono Vox. Beethovenova hudba zůstala jen u fašistů, genocid, morových epidemií a úryvky soudobé hudby se mohly objevit pouze ve spojení s nejšílenějšími intelektuály. Užitečnost a efektivita je ostatně hudbě uměle dodávána i mimo filmový průmysl: Largo je pohřební a chutná po Plzeňském, Má vlast buduje národ, socialismus a Vltava připomíná Kočka leze dírou, Ligeti a Schnittke se dobře hodí k hororu a první věta z Beethovenovy páté, tzv. Osudové, ta tak vtírávle klepe na dveře. Každému za něco klepe osud na dveře, ale to, co známe, umíme a máme rádi, nám nikdo nevezme a tak i bez Patetické či Ódy na radost můžeme poslouchat, aniž bychom si museli představovat blížící se devátou vlnu, která nás smete ze světa. Nebo to tak není a osud klepe na dveře s Beethovenem a jeho Osudovou?

Symfonie č. 5, c moll LUDWIGA VAN BEETHOVENA (1770–1827), později nazvaná Osudová, měla svoji premiéru 22. prosince 1807 v Divadle na Vídeňce. První věta Allegro con brio je vystavěna veskrze na standardní klasicistní formě, ostatně je to symfonie, ale to téma. Jedná se spíše o rytmický, než melodický motiv, ze kterého Beethoven stvoří první i druhé téma – odtud to klepání osudu na dveře, navíc ona „smutná“ molová tónina.

Německý hudební skladatel, teolog, filozof a muzikolog **DIETER SCHNEBEL (1930–2018)** patřil k naprosto mimořádným osobnostem soudobé hudební kultury. Svým dílem otevíral cesty k tajemství hudebního světa a bez epigonské stylivosti s bravurou vstupoval do modernistického experimentu i eklektické postmoderny. Jeho celoživotní otevřené dílo je tvořeno rozsáhlými cykly, works in progress, do kterých řadíme i jeho re-visionen, ve kterých se vyrovnává s odkazem hudebních velikánů, hudebních andělů. **Beethoven-Symphonie (Re-Visionen I, II)** pro komorní orchestr byly zkomponovány v roce 1985. Striktně vycházejí z hudby Ludwiga van Beethovena, ale jakoby ji postprodukcují filtrem 150 let následující proměny hudby i představ o ní. Mimo jiné je Dieter Schnebel autorem mimořádné monografie o Mauricio Kagelovi, jehož skladba bude následovat.

Pro dvousté výročí narození Ludwiga van Beethovena v roce 1970 si progresivní Westdeutsche Rundfunk (WDR) objednal od v Argentině narozeného a v Německu žijícího skladatele **MAURICIO KAGELA (1931–2008)** aby stvořil pomník. Jaká výzva pro někoho, kdo napsal Pochody proti válce, Souboj pro dvě violoncella, Pašije svatého Bacha či Varieté pro hudebníky a artistry. Sundal pásku z očí a jako bystrozraký nahlédl pod líbivou slupku konzumní společnosti pozdních šedesátých let a natočil téměř dvouhodinový film Ludwig van, který je ironicky sžíravý dodnes. Kagel si navlékl kamaše a paruku, vzal videokameru a vydal se do Bonnu, aby ukázal, co zbylo z Beethovena, busty, pomníky, pamětní desky, hrstka vlasů, vinylové výlisky, kravaty, tapety a deštníky s notičkami, konference, nacionalismus, hrdost, kulturní ikona a bezpočet klišé. Na filmu se podílela řada předních výtvarných umělců a vzniklo dílo plné ironie, absurdity, kritiky a humoru, který byl Kagelovi tolik vlastní. V Kagelově Beethovenově muzeu se nachází tzv. hudební salón, který je celý oblepený útržky Beethovenových partitur. Záběry z této místnosti se staly partiturou (instrukcí) pro minimálně patnáctiminutovou kompozici Ludwig van, vydanou Univerzální edicí souběžně s vydáním filmu v roce 1970. Hudební stránka celého filmu je utvářena metakoláží Beethovenových skladeb.

Kagelova partitura pro autonomní skladbu **Ludwig van** je v podstatě souborem náhodně vybraných fotografií celkových záběrů a detailů z hudebního salónu, tedy z Beethovenovými notami polepeného pokoje. Interpretovat víceméně nahodilé útržky čitelné z fotografií by asi šlo, a ve filmu se tak občas i děje, ale výsledek by pak nebyl požadovanou koláží či metakoláží, ale spíše nahodilou skrumaží útržkovitých fragmentů. V Kagelově realizaci i představách o dalších, však mělo dojít k zpřítomnění samotné podstaty Beethovenovy hudby, její modernosti a originality. Vydanou partituru jsme tedy přijali spíše jako vizuální „soundtrack“ skladby a pro vlastní provedení jsme vycházeli z instrukcí na úvodní stránce a z rozhovoru, který vedl muzikolog Karl Faust s Mauricio Kagelem u příležitosti nahrávání originální desky v roce 1969. Ten zazní před samotným provedením. Instrukce jsou vodítkem k instrumentaci (náhodné instrumentaci) a k tomu, jak vytvořit montáž. Z rozhovoru jsme pak čerpali ideový rámec pro vytvoření koláže či lépe metakoláže, nikoliv informace o konkrétních použitých skladbách. „*Spíše než ukončená skladba nebo tvůrčí proces je „Ludwig van“ především myšlenka. Pokouší se interpretovi říci: hudba minulosti má být interpretována jako hudba současnosti.*“ Tvrdí Mauricio Kagel v rozhovoru. A o to jsme se pokusili. Jako zdroj Beethovenovy podstaty jsme kromě páté vybrali skladby, které zazněly při její premiéře, kde se klavírních partů chopil sám autor: Symfonie č. 6, fantazie C dur pro klavír, sbor a orchestr op. 80, čtvrtý klavírní koncert, Gloria a Sanctus ze mše C dur op. 86.

A) Náhodná instrumentace

- 1) Účinkující si zvolí party jiného nástroje (např. part trombónu místo partu flétny atd.)
 - 2) Soubor hraje fragmenty symfonických děl z aranžmá pro dvě až čtyři ruce.*
 - 3) Fragmenty klavírních děl jsou použity jako společná předloha.*
- U 2) a 3) má každý hráč interpretovat stejný notový text.

B) Montáž

- 1) Každý účinkující hraje z originálního partu svého nástroje.**
- 2) Soubor, rozdělený do skupin, hraje vždy z různých Beethovenových děl v originálním obsazení (především z komorních děl.)**

Kagelovy poznámky k provedení

Začátek i konec koncertu bude patřit **Kompozici 1960 č. 7** od amerického skladatele **LA MONTE YOUNGA (*1935)**. Young inspirace pro své radikální pojetí minimalistické hudby, postavené na dlouhém držení tónů (drone music) odvozuje již z dětské zkušenosti, kdy ve sruhu na idažských pláních naslouchal nekonečnému zvuku elektrického transformátoru a vanutí větru. Drobné proměny, způsobené soustředěním posluchače, ale těž neustálou transformační interpretace i prostředí, ve kterém stále stejné tóny znějí, otevírali prostor pro meditativní poslech otevřeného díla. Podobně jako v bílém či černém obraze se otevírá bezpočet možností, tak ve dvou dlouho držných tónech Kompozice 1960 č. 7 jsou obsaženy všechny zvuky světa. Možná i Beethovenova hudba?

Soubor **BCO – BRNO CONTEMPORARY ORCHESTRA** byl založen v roce 2011 s cílem hrát současnou světovou hudbu v Česku a českou hudbu po celém světě (s přesahy k hudbě 20. století). Jeho snahou je oslovit soudobou hudbou posluchače a ukázat jim, že může být součástí každodenního života. Kompaktními dramaturgickými celky a originálními projekty, jako je spojení hudby s ostatním uměním (film, výtvarná umění, architektura, tanec...), se snaží být atraktivní nejen pro publikum, ale i pro skladatele, které chce podněcovat k tvorbě nových děl na míru orchestru. Zakladatelem, uměleckým vedoucím a šéfdirigentem BCO je Pavel Šnajdr.

TERÉN je dramaturgická, produkční a distribuční platforma bez vlastního souboru a stálé scény, která celoročně produkuje jedinečné divadelní a hraniční umělecké projekty. Působí jako třetí scéna Centra experimentálního divadla vedle repertoárových divadel Husa na provázku a HaDivadlo.